

## Oscar Ahnfelt – ett 200-årsminne

En av 1800-talsväckelsens stora namn tillsammans med C.O. Rosenius och Lina Sandell är en skåning av prästsläkt, Oscar Ahnfelt. Han är mest känd för sina sånger men verkade även som predikant i roseniansk anda i hela Skandinavien. I vårt grannland i sydväst blev han "Rosenius" för danskarna och hade ännu större betydelse. Börje Karlsson tecknar här ett djupare porträtt.

**VI FIRADE FÖRRA ÅRET** 200-årsminnet av Oscar Ahnfelts födelse. Som sångare och lekman-predikant utövade han ett stort inflytande inom den rosenianska väckelsen under 1800-talet. Hans namn har levt vidare in i vår tid, inte minst genom de melodier han skapade och genom den sångbok han gav ut. Många av hans sånger har en framträdande plats i flera församlingssångböcker. Det kan därför finnas anledning att här ge en tillbakablick på hans liv och verksamhet.

### BARNDOMS- OCH UNGDOMSÅR

Oscar Ahnfelt föddes den 21 maj 1813 i Gul-larp, nordväst om Eslöv. Fadern var präst och när sonen Oscar var 14 år gammal flyttade familjen till Knästorps prästgård söder om Lund.

Oscar var yngst i syskonskaran, som bestod av fem bröder och en syster. Flera av hans bröder studerade teologi, och när Oscar hade avslagt studentexamen 1829 påbörjade även han teologiska studier i Lund i avsikt att bli präst. Han förvärvade en magistertitel men slutförde

aldrig sina studier utan ägnade alltmer av sin tid åt att musicera.

Efter anställning under några år som informator (privatlärare) i Karlshamn och på en plats i närheten av Jönköping återvände han till hemmet.

Sången och musiken intog stor plats i den ahnfeltska familjen. Oscar var tidigt en verklig virtuos på gitarr. Han började snart ge egna konserter och gav även undervisning i gitarrspelning.

### AHNFELTS TID I STOCKHOLM

1840 reste Ahnfelt till Stockholm för att bedriva studier vid Musikaliska akademien. Han gjorde stora framsteg i sin utbildning. Men han upplevde samtidigt en andlig tomhet i sin själ. Han lyssnade till olika predikanter i huvudstaden, men deras förkunnelse kunde inte stilla hans själsliga oro. Han gick till väckelsepredikanten Anders Gustaf Säfströms predikningar, men dessa hade en lagisk inriktning och väckte ännu större oro i hans inre. En och annan gång hörde han den engelske metodistpastorn George Scott, men inte heller hans predikningar kunde ge honom inre frid.

Påskdagen 1841 gick han till Engelska kyrkan (senare Betlehemskyrkan) för att höra Carl Olof Rosenius (1816-1868) predika. Då skedde ett andligt genombrott för Oscar. Han räknade själv

den dagen som sitt andliga livs födelsedag. Han slöt sig nu till kretsen kring Rosenius, och mellan dem uppstod en varm vänskap, som kom att bestå genom hela deras gemensamma liv. Snart började Oscar även att sjunga och spela vid större och mindre samlingar kring Guds ord.

Oscar hade vid denna tid blivit bekant med Clara Strömberg, som också umgicks i kretsarna kring Rosenius. De gifte sig 1844. De fick två barn: Oscar Jonathan, som dog i fyraårsåldern, och Maria Elisabeth, som inte blev mer än sex månader gammal.

Oscar försörjde sig under några år genom att undervisa i musik. Det var vid denna tid som han konstruerade den tiosträngade gitarr, som han blivit berömd för. Han anordnade även musikaliska soaréer. Han gjorde bl.a. en konsertturné genom Skåne och Blekinge tillsammans med en musikdirektör vid namn Brandes.

Oscar dröjde med att uppträda som förkunnare, men Rosenius sökte uppmuntra honom till att börja tala i andliga sammanhang. Han kände stor tveksamhet inför sådana uppdrag och det berättas att han vid ett tillfälle gömde sig i en garderob av rädsla för att Rosenius skulle uppmäna honom att tala vid samlingen.

Så småningom växte hans frimodighet och han började föreläsa ur Bibeln och Luthers skrifter. I mitten av 1840-talet lyckades Rosenius övertala honom att i hans ställe göra en predikoresa till Västergötland. Under denna resa upplevde Oscar stor framgång som förkunnare, och han fick en allt större frimodighet att uppträda som talare.

Han gjorde snart en resa till Norrland och fick se många människor komma till tro och uppleva glädjen i Gud. Han fick kallelser från olika delar av landet att förkunna Guds ord i tal och sång. Han kallas från och med nu "den evangeliske trubaduren". Han övergav tanken på att bli en berömd sångare och musiker och blev i stället en enkel resepredikant.

## I EVANGELIETS TJÄNST

Ahnfelts fortsatta liv blev ett liv med ständiga resor i evangeliets tjänst. Liksom Rosenius fick han under ett antal år ekonomiskt understöd från en kristen missionsorganisation i Amerika (*The American and Foreign Christian Union*). Rosenius och Ahnfelt kallades båda av denna organisation för "våra missionärer i Sverige".<sup>1</sup> Hur länge Ahnfelt fick detta bidrag har inte kunnat exakt fastställas. Det har förmodligen pågått i över 15 år – fram till mitten av 1860-talet. Efter hand kunde Ahnfelt räkna med större ekonomiskt stöd från svenska missionsvänner.

Ahnfelt fick inga direktiv från Amerika om hur han skulle planlägga sina resor. Dessa sträckte sig över stora delar av vårt land och även till Danmark och Norge. I dessa grannländer bidrog därför Ahnfelt både genom sin sång och genom sin förkunnelse till den rosenianska väckelsens snabba utbredning.<sup>2</sup>

Alla dessa resor måste ha varit oerhört trötande. De kunde sträcka sig över sex månader i vissa fall. Det går inte att i detalj följa honom på hans resor, men det finns efterlämnade resturer som han själv skrivit.

År 1851 bosatte sig Oscar och Clara Ahnfelt i Karlshamn, och från denna plats gjorde Oscar under närmare 30 år omfattande resor, som vid varje predikotur kunde uppgå till flera hundra mil.<sup>3</sup> Inte minst inom de skånska regionföreningarna Nordöstra Skånes Missionsförening (NSM), Hässleholms Lutherska Missionsförening (HLM) och Västra Skånes Missionsförening (VSM) fick Ahnfelt verka till stor välsignelse. Han medverkade ofta vid dessa föreningsars kvartals- och årsmöten.<sup>4</sup> Inom dessa områden fanns här och var små herrnhutiska grupper, som slöt sig till Ahnfelt och hans verksamhet.<sup>5</sup> Vid de stora friluftsmötena i Vanneberga (nära Vinslöv), som kunde samla två till tre tusen deltagare, medverkade Ahnfelt under många år.<sup>6</sup>

Kommunikationerna var ju på den tiden inte så goda. I början av sin verksamhet använde

*Ahnfelt blev utsatt för trakasserier från såväl  
andliga som världsliga myndigheter.  
Han blev under årens lopp inkallad till en mängd  
religionsmål vid domstolar överallt i landet.  
Åtalen gällde att Ahnfelt ansågs ha överträtt  
konventikelpakatets bestämmelser.*

Ahnfelt sig av gästgivarskjutsar, men senare skaffade han egen vagn som drogs av två hästar.

#### FÖRFÖLJELSE

Ahnfelt fick tidvis uppleva svår förföljelse för sin förkunnelse. Sedan 1726 gällde det s.k. konventikelpakatet, som förbjöd lekmanna-sammankomster utanför kyrkans ram. Andliga samlingar fick inte hållas utan att en präst medverkade utom när det gällde husandakter. Böter vid överträdelse av denna lag var 200 daler silvermynt första gången, andra gången 400 daler. Vid överträdelse en tredje gång kunde det bli tal om utvisning ur landet under två år.

Det var ju inte heller så vanligt på den tiden att lekmän uppträdde som förkunnare, och redan detta väckte misstroende hos många, inte minst bland prästerskapet.

Ahnfelt blev utsatt för trakasserier från såväl andliga som världsliga myndigheter. Han blev under årens lopp inkallad till en mängd religionsmål vid domstolar överallt i landet. Många av dessa mål finns redovisade i de olika biografier som finns utgivna om Ahnfelts liv och verksamhet.<sup>7</sup>

Enligt en uppgift var han vid ett tillfälle inkallad till inte mindre än sju domstolar för

sin verksamhet i evangeliets tjänst. Det kunde hända att han fick åka 80 mil för att inställa sig vid en viss domstol på en bestämd tid.

Åtalen gällde alltså att Ahnfelt ansågs ha överträtt konventikelpakatets bestämmelser. Men Ahnfelt försvarade sin verksamhet. Han var sin egen försvarsadvokat. Ofta skrev han egna yttranden om de anmälningar han fick från stadsfiskaler och kronolänsmän. Han hänvisade bl.a. till Rosenius verksamhet i Stockholm, som underligt nog fick fortgå tämligen ostört. Han hävdade att konventikelpakatets avsikt i första hand var att förhindra att olika läror, som stred mot den evangelisk-lutherska bekännelsen, fick spridning i landet.

I ett brev till Amerika meddelade Rosenius vid nyår 1854 angående ett åtal mot Ahnfelt: "Hans brott består däri att han läst, sjungit och talat om den ende, sanne Guden och den han sänt, Jesus Kristus. Det måste dock här påpekas att han med obruten trohet hållit fast vid vår kyrkas lära om de himmelska sanningarna."

Ahnfelt blev till slut så van vid dessa ständiga rättegångar att han tog dem med stort lugn. Det hände att han anordnade små möten i samband med rättegångstillfällena på de platser där domstolen sammanträdde.<sup>8</sup>

Under den första hälften av 1850-talet var det åtskilliga som arbetade för att upphäva det för många så förhatliga konventikelplakatet. Biskopen i Lund, Johan Henrik Thomander, var en av dem, Peter Wieselgren i Västerstad en annan, kyrkoherden Carl Abraham Bergman i Vinslöv en tredje osv.

Den stora dagen när konventikelplakatet avskaffades kom 1858. Då skrev Rosenius i sin tidning *Pietisten*: "Det är nu lovligt att samlas i Jesu namn!" Då kunde man i högsta instans undanröja ett antal av domarna mot Ahnfelt. Men konflikterna med världsliga och kyrkliga myndigheter upphörde inte med en gång utan fortsatte långt in på 1860-talet.

#### AHNFELTS FRIKYRKLIGA IDÉER

Under sina resor i Norge lärde Ahnfelt känna en präst vid namn Gustaf Adolph Lammers. Den bekantskapen skulle komma att spela stor roll för hans fortsatta verksamhet i hemlandet.

Lammers var född i Köpenhamn 1802 och flyttade så småningom till Oslo, där han kom under inflytande av herrnhutare.<sup>9</sup> Han blev även senare påverkad av dem som präst i Trondheim. 1848 blev han kyrkoherde i Skien.

Det var där Ahnfelt blev bekant med honom. Lammers var en stor förkunnare och gjorde starkt intryck på sina åhörare. Efter hand trängde sig frikyrkliga idéer fram i hans liv. Han menade att man borde få till stånd en så ren församling som möjligt. Det var orätt att stå kvar i statskyrkan som hade så många brister, menade han.

Lammers tog snart konsekvenserna av sin uppfattning i kyrkofrågan. År 1856 tog han avsked från sin prästbefattning och grundade en fri församling med honom själv som ledare. En herrnhutare invigde honom som föreståndare. Vid denna tid förkastade han barndopet som obiblistiskt.

Ahnfelt besökte Skien där han höll andliga föredrag och spelade och sjöng. Han påverka-

des starkt av Lammers frikyrkoidéer, och de impulser han fått i Norge sökte han sen omsätta i Sverige. Lammers besökte Karlshamn och en friförsamling bildades. Ahnfelt blev genom bön och händers påläggning avskild som föreståndare.<sup>10</sup> Ahnfelt avskilde i sin tur föreståndare på andra platser. Under åren 1858–1865 var han med om att bilda ett femtontal friförsamlingar med egen sakramentsförvaltning i främst Skåne, Blekinge och Småland. Exakt vilka platser det rörde sig om har det varit svårt att fastställa, men här kan några platser nämnas: Hjårsåsllilla, Hässleholm, Helsingborg och Kullen i Skåne, Karlshamn, Karlskrona och Kristianopel i Blekinge. Tre platser i Småland nämns också: Bexheda, Söderåkra och Sunnerbo. Några av dessa friförsamlingar har funnits kvar ända in i vår egen tid.

Ahnfelt drev ingen propaganda för sina idéer. I Norge hade man utträtt ur kyrkan, men så skedde inte i Sverige. Inte heller Ahnfelt lämnade statskyrkan, trots att det 1860 kom en lag som tillät svenskar att utträda ur svenska kyrkan om man gick in i ett annat trossamfund.<sup>11</sup>

Ahnfelts frikyrkliga idéer mötte starkt motstånd, och på vissa platser stängdes kyrkor och andra lokaler för honom. Rosenius var bekymrad för denna utveckling hos Ahnfelt, men någon brytning dem emellan blev det inte under dessa år.

Ahnfelt hade haft ett starkt stöd hos Lammers för sina frikyrkoideal. Men så försvann detta stöd på ett dramatiskt sätt.

Det blev slitningar i församlingen i Skien, inte minst i dopfrågan. Många trädde ur, några bildade eget. Efter hand ändrades Lammers uppfattning i dessa frågor. Snart omfattade han barndopet som det enda rätta. 1860 tog han avsked som föreståndare och återgick till norska kyrkan. Han ansökte om kyrklig tjänst två gånger men fick aldrig någon befattning.

Det var ett hårt slag för Ahnfelt. Lammers ändrade uppfattning verkade förlamande på

*”Vad lever herrn av?” frågade domaren.  
Ahnfelt svarade:  
”Jag lever av smör, bröd, ost och andra ätbara ämnen.”  
Domaren uppskattade tydligen detta utslag  
av Ahnfelts humor och replikerade  
– efter att ha kastat en blick på Ahnfelts korpulenta gestalt:  
”Ja, det syns allt!”*

hans verksamhet som ledare för de friförsamlingar som hade grundats i Sydsvetige. Lam-mers dog 1878, fyra år innan Ahnfelt avled.

Ahnfelt började nu tänka över sin ställning och kom fram till att han borde överge friför-samlingsidén. Anslutningen till hans friförsam-lingar hade inte heller blivit så stor som han kanske hade hoppats, inte ens i hans hemstad Karlshamn.

Nu stod fler dörrar öppna för honom. Kyr-kor och andra lokaler som under några år varit stängda för honom öppnades åter.<sup>12</sup> Han fick uppleva ett allt större förtroende för sin förkun-nelse. Hans många och långa missionsresor fort-satte långt in på 1870-talet.

#### KOMPOSITÖR OCH SÅNGBOKSUTGIVARE

Vid denna tid rådde stor brist på andliga sång-er. Förutom ur psalmboken sjöng man ofta ur den herrnhutiskt präglade sångboken *Sions nya sånger*.<sup>13</sup> I mitten av 1840-talet började Ahn-felt tonsätta dikter som tidigare varit införda i Rosenius tidning *Pietisten*.<sup>14</sup> Hans melodier blev mycket populära och snart började han redigera och ge ut sina sånger. Under åren 1850-1877 trycktes tolv häften, som kom ut dels med textupplaga, dels med musikupp-laga. Till sammanlagt 200 sånger som ingår i häftena har Ahnfelt komponerat inte mindre än 54 melodier.<sup>15</sup> Bland övriga tonsättare kan

nämnas G. Wennerberg, L. Höijer och A.F. Lindblad.

Den berömda sångerskan Jenny Lind, som kommit till tro och anslutit sig till kretsarna kring Rosenius, gav Ahnfelt ett betydande belopp, som gjorde det möjligt för honom att finansiera musikupplagan av det första häftet, som omfattade 12 nummer. Den var rikt utstyrd på titelsidan och försedd med dedikation till Jenny Lind. Jämsides med denna musikupplaga som var relativt dyr, gav Ahnfelt ut en billig upplaga med melodierna i sifferskrift, och så skedde även när de följande häftena gavs ut. Samtliga häften samlades senare i en gemensam notbok och i en gemensam textbok. Inkomst-erna från försäljningen av alla dessa sång- och musikhäften blev ett välbehövligt tillskott till Ahnfelts ekonomi under dessa år.

År 1966 gav Kristliga Ungdomsförbundets Musikförlag ut en ny utgåva av musikupplagan.<sup>16</sup> 1967 gav förlaget ut en något bearbetad upplaga av textboken, den 61:a i ordningen.<sup>17</sup>

Ahnfelts sånger översattes tidigt till danska.<sup>18</sup> Sångboken har använts som församlingssång-bok inom missionsorganisationerna Luthersk Missionsforening (LM) och Evangelisk Luthersk Missionsforening (ELM) i Danmark så långt fram i tiden som till 1968 resp. 1965.<sup>19</sup>

I Norge gavs Ahnfelts sånghäften ut i en samlad upplaga år 1877.<sup>20</sup>

I Tyskland gavs den senaste upplagan av Ahnfelts sånger, den 4:e i ordningen, ut 1970 under titeln *Geistliche Lieder gesammelt von Oskar Ahnfelt nebst einer Auswahl*.

Av de melodier som Ahnfelt komponerat är det ett stort antal som stått sig under årens lopp och som fortfarande används i olika församlingssångböcker. I sångboken *Lova Herren* finns inte mindre än 71 sånger med melodier av Ahnfelt, men i flera fall används samma melodi till mer än en text. I *Den svenska psalmboken* finns fem melodier av honom till följande texter: "Blott en dag", "Med Gud och hans vänskap", "Tänk, när en gång det töcken har försvunnit", "Ängsliga hjärta, upp ur din dvala" och "Är det sant att Jesus är min broder".

Ahnfelt står inte själv som författare till någon sång, men han har utfört bearbetningar av ett antal texter med hjälp av duktiga medarbetare. I de första häftena som kom ut bidrog Rosenius med ett stort antal sånger, dels originaltexter, dels bearbetningar och översättningar.<sup>21</sup> Från 1855 kommer Lina Sandell in som flitig textförfattare. Av de 200 sångerna i Ahnfelts sångbok är inte mindre än 107 av hennes hand.<sup>22</sup> Andra bidragsgivare är Ahnfelts hustru Clara, Rosenius hustru Agatha, Betty Ehrenborg-Posse, biskopen H.A. Brorson, kyrkoherdarna G.G. Hedberg och J.M. Lindblad m.fl.

## DE SISTA ÅREN

Ahnfelt fick uppleva tunga dagar under slutet av sitt liv. Han kom in i perioder av svår depression. Men det fanns även andra orsaker till att hans sista levnadsår blev svåra för honom. Hans uppfattning i rättfärdiggörelseläran vållade strid och splittring på sina håll. Han engagerade sig även intensivt i striden kring Waldenströms försoningslära från 1873 och åren framåt. Ändå kunde han ända fram mot slutet av 1870-talet delta i större kristna möten i Sydsverige. 1877 besökte han för sista gången Norge och kunde glädjas över den andliga tillväxt och trosglädje som han iakttog där. I början av 1879 började den sista långa provotiden för honom som inte slutade förrän han avled 1882. En av Ahnfelts sista åtgärder var att överlåta förlagsrättigheterna till sina sånger till EFS-förlaget.<sup>23</sup>

Den 22 oktober 1882 fick Ahnfelt hembud genom en hastig hjärtförlamning. På kvällen sa han till sin hustru: "Tänk om jag dör i natt. Ja, vi har gjort upp vårt testamente och du har förlåtit mig och jag har förlåtit dig."

Han ligger begravd på Karlshamns kyrkogård och på hans gravsten kan man läsa de sista ord han yttrade innan han dog: "Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade."

---

## Börje Karlsson

Fil. kand., Kyrkhult

---

## LITTERATUR

Biografi i kalendern *Korsblomman*, 1884

Blomgren, Josef, *Sveriges Aandelige Troubadur*, København 1946

Ekman, Erik Jakob, *Den inre missionens historia*, Stockholm 1896

Hulthén, Per, *Bibeltrogna Vänners julkalender*, årg. 1928, 1929 och 1931

Laurin, Sigfrid, *Oscar Ahnfelt. En psykologisk studie*, 2:a uppl., Stockholm 1925

Lövgren, Oscar, *Oscar Ahnfelt. Sångare och folkeväckare i brytningstid*, Stockholm 1966

Newman, Ernst, *Gemenskaps- och frihetssträvanden i svenskt fromhetsliv 1809–1855*

Persson, Joseph, *Oscar Ahnfelt. En andlig "trubadur"*, Stockholm 1944

Tönnesen, Öivind, *Oscar Ahnfelt. Evangeliets trubadur*. Övers. från norskan, Uppsala 1953

Westin, Gunnar, *Ur den svenska folkeväckelsens historia och tankevärld, del II*, 1930

1. Från 1849 finns intressanta kvartals- och halvårsrapporter som Rosenius skrev till Amerika. De beskriver det andliga läget i Sverige och innehåller även utförliga redogörelser för Ahnfelts verksamhet. Rapporterna är översatta från engelska till svenska och utgivna av professor Gunnar Westin 1930, se G. Westin, *Ur den svenska folkväckelsens historia och tankevärld, del II*.
2. Ahnfelt besökte Norge första gången 1853 och var då bl.a. i Kristiania (Oslo), Fredrikshald och Skien.

Ahnfelt besökte Danmark första gången redan 1849, då han höll möten i Helsingör. Från mitten av 1850-talet och fram till mitten av 1860-talet besökte han Nordsjälland och Köpenhamn flera gånger årligen. Ahnfelt besökte Bornholm första gången 1856 och återkom dit flera gånger de följande tio åren.
3. Två gånger sträckte sig hans resor ända upp till Trondheim.
4. Sen NSM bildats 1858 var Ahnfelt med på ett stort antal årsmöten. Han öppningstalade när missionshuset i Hjårsåsllilla invigdes 1860. Under åren 1867-1872 fick han ett årligt bidrag av föreningen med 50 kr.
5. Redan under sina första predikoresor i dessa trakter under åren 1848-1850 fann han god kontakt med herrnhutismens tidigare fästet i norra Skåne, t.ex. i Kristianstad, Glimåkra och Allerum.
6. Dessa stormöten började år 1855 och anordnades varje sommar i 155 år.
7. Professor Ernst Newman (1889-1949), Lund, samlade under sin omfattande kyrkohistoriska forskning en mängd material om Ahnfelt, och han planerade att ge ut en bok om honom. Denna bok kom tyvärr aldrig ut. I Universitetsbiblioteket i Lund kan man ta del av avskrifter som professor Newman gjort från olika rättsprocesser mot Ahnfelt. Se redogörelser för olika religionsmål i E. Newman: *Gemenskaps- och frihetssträvanden i svenskt fromhetsliv 1809-1855*. Se även redogörelser för olika domstolsprocesser mot Ahnfelt av Per Hulthén i *Bibeltrogna Vänners julkalender*, årg. 1928, 1929 och 1931.
8. Som den store humorist Ahnfelt var kunde han ibland tillåta sig att skämta med domaren. "Vad lever herrn av?" frågade domaren. Ahnfelt svarade: "Jag lever av smör, bröd, ost och andra ätbara ämnen." Domaren uppskattade tydligen detta utslag av Ahnfelts humor och replikerade – efter att ha kastat en blick på Ahnfelts korpulenta gestalt: "Ja, det syns allt!"

Bland de anekdoter som florerar om Ahnfelt kan nämnas denna om gumman från Skåne som, när hon hade lyssnat till ett solostycke som Ahnfelt spelat på sin tiosträngade gitarr, utbrast: "Det var räligt vad han stämde länge!" När Ahnfelt berättade denna historia brukade han tillägga: "Vill ni kanske höra ett stycke 'Stämning'?"
9. Herrnhutare brukar de personer kallas som tillhör herrnhutismen, en evangelisk väckelserörelse som grundades av greve N.L. Zinzendorf i början av 1700-talet i staden Herrnhut söder om Berlin. I Sverige kallas denna rörelse för Evangeliska Brödräfsamlingen. Se t.ex. Börje Karlsson, "Herrnhutismen i Herrnhut och norra Skåne", del 1-2, i *Begrunda* nr 2-2012 resp. nr 1-2013.
10. Se S. Laurin, *Oscar Ahnfelt: En psykologisk studie* s. 69 och E.J. Ekman: *Den inre missionens historia III:2*, s. 2629.
11. Ahnfelt publicerade 1859 en från tyska översatt skrift med klart separatistisk tendens. Se *Guds Barns Förening och deras Avsändning från världen*, traktat utgiven av Den fria Evangeliska församlingen i Elberfeld-Barmen, tryckt i Kristianstad 1859.
12. Styrelsen för Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS) hade inte tillåtit Ahnfelt att tala i Betlehemskyrkan under de år han verkat för kyrklig separation men sedan Ahnfelt meddelat styrelsen sin ändrade inställning i denna fråga fick han tillåtelse att åter tala där.
13. Denna sångbok kom ut 1778. Den hade föregåtts av *Sions sånger*, som gavs ut 1743. Av övriga sångsamlingar som fanns utgivna vid denna tid kan nämnas *Mose och Lamsens visor*, som kom 1717, och P.H. Syrén's *Christelig sångbok*, som gavs ut i Karlskrona 1826.
14. Tidningen *Pietisten* gav Rosenius ut under åren 1842-1868.
15. I sin biografi om Ahnfelt har Oscar Lövgren redovisat sin hymnologiska grundforskning kring de 200 sånger som ingår i sångboken. Se O. Lövgren: *Oscar Ahnfelt. Sångare och folkväckare i brytningstid*, s. 140-158.
16. I slutet av den musikupplaga som gavs ut 1966 infördes den biografi om Ahnfelt som kom ut redan 1884. Den är skriven av signaturen C.A. Några har menat att det skulle vara Clara Ahnfelt som döljer sig bakom dessa bokstäver, men det troliga är att det är Carl Niklas Ahnfelt som är författaren. Han var bror till Oscar, fil.dr. och kyrkoherde i Skånes Tranås.
17. I textupplagan infördes ett värdefullt författarregister, utarbetat av Artur Nilsson.
18. Ahnfelts olika sånghäften samlades och gavs ut i en sångbok 1877.
19. Inom LM i Danmark gav man ut en ny sångbok 1993 efter sångboken som kom 1968.

Inom ELM i Danmark gav man ut en ny sångbok 2001 efter den sångbok som kom 1965.

Visst är det märkligt att de båda rosenianska föreningarna LM och ELM använde Ahnfelts sångbok som församlings-sångbok i 88 år, nämligen från 1877 till 1965.

En gemensam sångbok för Indre Mission, Kristelig Forbund for Studerande, Luthersk Missionsforening och Evangelisk Luthersk Mission gavs ut under våren 2014.
20. De fyra första häftena hade tidigare översatts av Ahnfelts brorsdotter Emilia Ahnfelt-Laurin, medan de övriga häftena hade översatts av Christian Dick, kyrkoherde i Akerö.
21. I Ahnfelts sångbok har Rosenius författat 15 sånger men dessutom författat vissa verser i tre sånger och även bearbetat eller översatt sju sånger.
22. Av dessa sånger har hon författat 91 sånger och bearbetat eller översatt 16 sånger.
23. Behållningen från försäljningen av sångerna skulle användas till "evangelii utbredande i Kina".